

Guía Docente				
Datos Identificativos				2024/25
Asignatura (*)	Integración e convivencia intercultural		Código	615525011d
Titulación				
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Segundo	Optativa	5
Idioma	Inglés			
Modalidade docente	Non presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagogía e DidácticaSocioloxía e Ciencias da Comunicación			
Coordinación	Souto García, Andrea	Correo electrónico	andrea.souto@udc.es	
Profesorado	Souto García, Andrea	Correo electrónico	andrea.souto@udc.es	
Web				
Descripción xeral	A materia enfócase na integración e convivencia en sociedades multiculturais, empezando cunha revisión de conceptos chaves destes procesos. Analizamos cun enfoque crítico e construtivo as prácticas existentes no estado español e ao nivel internacional, e propoñemos propostas de investigación e/ou intervención en varios contextos socio-educativos, partindo dos intereses e as experiencias do alumnado, sempre construíndo éstas nun marco teórico que permite a súa contextualización e xustificación.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe		
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título	
Explicar conceptos chaves relacionados á integración e convivencia en sociedades multiculturais	AM1	BM2
	AM4	CM5
	AM5	BM14
	AM11	CM7
		BM18
		BM20
Analizar de forma crítica as políticas e prácticas existentes no contexto español/europeo	AM3	BM5
	AM6	CM21
	AM12	BM22
	AM13	
Desenvolver propostas de investigación e intervención socioeducativas a prol da xustiza social	AM14	CM1
	BM1	CM6
	BM19	CM7

Contidos	
Temas	Subtemas
Conceptos de integración e convivencia	Diversidades en países de orixe e destino Cara un concepto dinámico de cultura
Políticas e prácticas en múltiples escalas (municipal, autonómico, estatal, europeo)	A perspectiva dos colectivos de inmigrantes A perspectiva dos outros axentes sociais
Procesos sociais que condicionan as relacións interculturais	Discursos políticos e populares Os medios de comunicación e as redes sociais
Movementos sociais e asociacionismo	Accións e campañas Como mellorar as prácticas existentes

Comunicación intercultural	Intervencións sociais e educativas Construir e de-construir o imaxinario do Outro

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A3 A4 A5 A6 A11 A12 A14	10	0	10
Análise de fontes documentais	B1 B2 B5 B19 B20 B21 C2 C6 C7	0	30	30
Traballos tutelados	A4 A5 A6 A11 A14 B1 B2 B5 B14 B18 B19 B20 C1 C5 C6 C7	0	40	40
Discusión dirixida	A13 B4 B18 B22 C5	10	30	40
Atención personalizada		5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías		Descripción
Sesión maxistral		Destinada á exposición oral por parte da/s docente/s responsable/s na que achegar o saber científico e disciplinar imprescindible para a comprensión da materia. Complementarase co uso de recursos pertinentes (textuais e/ou audiovisuais).
Análise de fontes documentais		Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, páginas web, artigos científicos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades específicamente deseñadas para a análise dos mesmos.
Traballos tutelados		A materia avaliarase a través dunhas proposta de acción /ou investigación que conformará un traballo tutelado. A xustificación e el deseño da proposta versarán sobre o material tratado nas sesións maxistrais e discusións dirixidas.
Discusión dirixida		Destinaranxe sesións á introdución de preguntas dirixidas ao alumnado para favorecer o diálogo reflexivo. Fundaméntase na concepción da aprendizaxe como un proceso dialóxico, un acto de (re)creación solidarizando a reflexión e a acción. Promoverase a posta en común e o debate, contrastando opinións fundamentadas. Con esta metodoxía preténdese: identificar dificultades na comprensión; provocar o pensamento diverxente; favorecer a conexión con experiencias vitais; tomar conciencia e reconstruí criticamente novas formas de pensar, sentir e actuar. A discusión dirixida poderá desenvolverse de forma presencial (nas sesións de aula) ou virtual (foros).

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descripción
Discusión dirixida	Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia,
Traballos tutelados	acordarase ao inicio do curso un calendario específico de titorías compatible coa súa dedicación.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descripción	Cualificación

Discusión dirixida	A13 B4 B18 B22 C5	Nota de participación Valorarase a participação nas tarefas de preparación para as sesións de aula e nos debates (ou presenciais ou nos forums virtuais), no que respecta a: a súa elaboración antes da data límite establecida, o nivel de profundidade na abordaxe da temática que amose a súa comprensión e apoio nas fontes documentais consultadas; a capacidade de síntese das ideas fundamentais; a creatividade das achegas; a capacidade de argumentación, crítica e valoración; a claridade e corrección lingüística.	20
Traballos tutelados	A4 A5 A6 A11 A14 B1 B2 B5 B14 B18 B19 B20 C1 C5 C6 C7	Traballo final Valorarase: calidade da descripción e grao de profundidade na análise das realidades e respuestas políticas e sociais, calidade e viabilidade da proposta; apoio en fontes documentais complementarias e actuais; uso dunha linguaxe propia do contexto académico e científico; aspectos formais relativos á calidade da presentación.	80

Observaciós avaliación

Na segunda oportunidade avalíanse as mesmas tarefas que na primeira: proposta de proxecto e discusión dirixida.

A

cualificación da discusión dirixida non é recuperable para a segunda oportunidade de avaliación. Gardarase a nota acadada na primeira oportunidade, derivada da participación no proceso de desenvolvemento da materia.

@font-face

```
{font-family:"Cambria Math";
panose-1:2 4 5 3 5 4 6 3 2 4;
mso-font-charset:0;
mso-generic-font-family:roman;
mso-font-pitch:variable;
mso-font-signature:-536870145 1107305727 0 0 415 0;}p.MsoNormal, li.MsoNormal, div.MsoNormal
```

```
{mso-style-unhide:no;
```

```
mso-style-qformat:yes;
```

```
mso-style-parent:"";
```

```
margin:0cm;
```

```
mso-pagination:widow-orphan;
```

```
font-size:12.0pt;
```

```
font-family:"Times New Roman",serif;
```

```
mso-fareast-font-family:"Times New Roman";}.MsoChpDefault
```

```
{mso-style-type:export-only;
```

```
mso-default-props:yes;
```

```
font-family:"Calibri",sans-serif;
```

```
mso-ascii-font-family:Calibri;
```

```
mso-ascii-theme-font:minor-latin;
```

```
mso-fareast-font-family:Calibri;
```

```
mso-fareast-theme-font:minor-latin;
```

```
mso-hansi-font-family:Calibri;
```

```
mso-hansi-theme-font:minor-latin;
```

```
mso-bidi-font-family:"Times New Roman";
```

```
mso-bidi-theme-font:minor-bidi;
```

```
mso-fareast-language:EN-US;}div.WordSection1
```

{page:WordSection1;}Para o alumnado matriculado na modalidade online, os foros de debate na plataforma Moodle substituirán a participación nos debates na aula. Estes contribucións aos foros, xuntas coas tarefas de preparación paa a sesión da aula, deben completarse antes da data límite asignada para recibir crédito completo na cualificación de participación.Todos os aspectos relacionados

con ?dispensa

académica?, ?dedicación

ao estudo?, ?permanencia? e ?fraude académica? rexeranse

de acordo coa normativa

académica vixente da UDC.

Fontes de información

Bibliografía básica	Aragón Medina, Jorge, Artiaga Leiras, Alba, Haidour, Mohammed A., Martínez Poza, Alicia & Rocha Sánchez, Fernando (2009). Las políticas locales para la integración de los inmigrantes y la participación de los agentes sociales. Madrid: Catarata.Banting, Keith & Kymlicka, Will (ed.) (2006). Multiculturalism and the Welfare State. Recognition and Redistribution in Contemporary Democracies. Oxford: Oxford University Press. Bauböck, Rainer (2003). «¿Adiós al multiculturalismo? Valores e identidades compartidos en las sociedades de inmigración». Revista de Occidente, 268, 45-61.Castles, Stephen & Miller, Mark. J. (2004). La era de la migración. Movimientos internacionales de población en el mundo moderno. México: Colección América Latina y el Nuevo Orden Mundial.Connor, P. (2014). Quantifying immigrant diversity in Europe. Ethnic and Racial Studies, 37(11), 2055-2070. https://doi.org/10.1080/01419870.2013.809131 DePalma, R., e Cruz López, L. (2014). The hijab and the integration of the Muslim other in Spanish schools. Policy Futures in Education, 12(1), 163-174. https://doi.org/10.2304/pfie.2014.12.1.163 DePalma, R., & Peréz Caramés, A. (in press). Beyond Global Cities: A Case Study of Emerging Superdiversity. Dordrecht, Springer.Entzinger, Han (2000). «The Dynamics of Integration Policies: A multidimensional Model», en R. Koopmans y P. Statham (eds.), Challenging Immigration and Ethnic Relations Politics. Oxford: Oxford University Press.Evanoff, Richard J. (2006). «Integration in intercultural ethics». International Journal of Intercultural Relations, 30(4), 421-437. doi:10.1016/j.ijintrel.2005.11.001Fauser, Margit (2014). «Co?development as transnational governance: an analysis of the engagement of local authorities and migrant organisations in Madrid». Journal of Ethnic and Migration Studies, 40 (7), 1060-1078. doi:10.1080/136918eX.2013.830889Fernández Suárez, B. (2015). La imagen de las mujeres inmigrantes en España: la construcción de la alteridad victimizada en los discursos políticos y mediáticos a través del debate sobre el uso de la burka. Revista Internacional de Comunicación Y Desarrollo (RICD), 3, 5-15.Giménez Romero, Carlos (2003). «Pluralismo, multiculturalismo e interculturalidad. Propuesta de clarificación y apuntes educativos». Revista Educación y Futuro: Revista de Investigación Aplicada y Experiencias Educativas, 8, 9-26.Gualda Caballero, Estrella (2001). Los procesos de integración social de la primera generación de ?Gastarbeiter? españoles en Alemania. Huelva: Universidad de Huelva.Izquierdo Escribano, A. (2015). Mareas de pluralismo: Minorías religiosas en Galicia. Barcelona: Icaria Editorial. http://articulo.mercadolibre.cl/MLC-440411927-mareas-de-pluralismo-minorias-religiosas-en-ga-envio-gratis-_JMLee , Jennifer (2006). «Constructing Race and Civility in Urban America». Urban Studies 43 (5,6), 903-917. doi: 10.1080/00420980600676253Martín Rojo, Luisa (2003). «Escuela y diversidad lingüística y cultural». En: Martín Rojo, Luisa (coord.): ¿Asimilar o integrar? Dilemas ante el multilingüismo en las aulas. Madrid: Centro de Investigación Documentación Educativa (CIDE), Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.Meer, Nasar & Moddod, Tariq (2012). «How does interculturalism contrast with multiculturalism?». Journal of Intercultural Studies, 33 (2), 175-196. doi: 10.1080/07256868.2011.618266.Meyer, Calvin & Rhoades, Elizabeth Kelley (2006). «Multiculturalism: Beyond Food, Festival, Folklore, and Fashion». Kappa Delta Pi Record 42(2), 82-87. Moreno, Luis (2001): «La ?vía media? española del modelo de bienestar mediterráneo». Papers, 63/64, 67-82.Moreno Colom, Sara & De Alós, Ramon (2016). «La inmigración en España: ¿Una integración con los pies de barro?». Política y Sociedad, 53 (2), 509-528. http://dx.doi.org/10.5209/revPOSO.2016.v53.n2.48312 Morén-Alegret, R. & Solana, M. (2004). Foreign Immigration in Spanish Rural Areas and Small Towns: Current Situation and Perspectives. Finisterra, XXXIX(77), 21-38. Moreno Fuentes, Francisco Javier, Bruquetas Callejo, María (2011). Inmigración y Estado de Bienestar en España. Barcelona: Obra Social ?la Caixa?.Oca González, Luzia (2016). Caboverdinhas en Burela (1978/2008): migración, relaciones de xénero e intervención social. Santiago de Compostela: Sotelo Blanco.Ogbu, J. U. (2008). Minority status, oppositional culture, and schooling. Nova York: Routledge.Olmos Alcaraz, A. (2013). ?Pateras, embarazadas y prostitución?: representaciones y discursos sobre la mujer inmigrante en la televisión española. Fonseca, Journal of Communication, 7(7), 73-99.Olmos Alcaraz, Antonia, Rubio Gómez, María & Contini, Pierangela (2015): «Las políticas culturales y el concepto de cultura. Etnografía de un evento festivo intercultural». Revista de Antropología Experimental, 15, 581-597. Osborne, R. (2014). Las nuevas ?extrañas?: género, emigración e identidad de las mujeres magrebíes en España. Encrucijadas - Revista Crítica de Ciencias Sociales, 8(0), 10-17.Pavlenko, A. (in press). Superdiversity and why it isn?t. In S. Breidbach, L. Küster, & B. Schmenk, Sloganiations in Language Education Discourse. Bristol: Multilingual Matters.Ramírez, A. (2010). Muslim women in the spanish press: the persistence of subaltern images. En F. Shirazi (Ed.), Images of Muslim women in war and crisis: Representation and reality. Austin: The University of Texas Press.

https://www.academia.edu/1263370/Muslim_Women_in_the_Spanish_Press_the_Persistence_of_Subaltern_ImagesRomán, M., García, A., e Álvarez, S. (2011). Tratamiento informativo de la mujer inmigrante en la prensa española. Cuadernos de información, 29, 173-186. <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=97122694017>Safran, W. (1991). Diasporas in modern societies: Myths of homeland and return. Diaspora, 1(1), 83?99.Sam, David L., & Berry, John W. (2006). The Cambridge handbook of acculturation psychology. Cambridge, New York: Cambridge University Press.Sassen, S. (2005). The Global City: Introducing a Concept. Brown Journal of World Affairs, 11(2), 27-43. Silverstein, P. A. (2005). Immigrant racialization and the new savage slot: Race, migration, and immigration in the New Europe. Annual Review of Anthropology, 34(1), 363?384.
<https://doi.org/10.1146/annurev.anthro.34.081804.120338>Telles, Edward E. & Ortiz, Vilma (2011). Generaciones excluidas: mexicano-estadounidenses, asimilación y raza. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.Torres, Francisco (2011). La inserción de los inmigrantes. Luces y sombras de un proceso. Madrid: Talasa.Fernández Suárez, B., Verdía Varela, V., & DePalma, R. en prensa) Hacia una verdadera integración: perspectivas y prácticas desde el tejido asociativo inmigrante de Galicia. Papers: Revista de SociologíaVertovec, Steven & Wessendorf, Susanne (2010). «Assessing the backlash against multiculturalism in Europe». En: Vertovec, Steven & Wessendorf, Susanne (ed.), The multiculturalism backlash. New York: Routledge. Vertovec, S. (2007). Super-diversity and its implications. Ethnic and Racial Studies, 30(6), 1024?1054.
<https://doi.org/10.1080/01419870701599465>Wodak, R. (2009). The Discursive Construction of National Identity. Edimburgo: Edinburgh University Press.Zapata Barrero, R., e Pinyol Jiménez, G. (2013). Manual para el diseño de políticas interculturales. RECERCAT (Dipòsit de la Recerca de Catalunya). Recuperado de:
<http://repositori.upf.edu/handle/10230/20190>

Bibliografía complementaria	Os materiais de lectura obligatoria e algunas recomendacións para lecturas adicionais estarán dispoñibles na plataforma Moodle

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Nas clases sosterase o principio de debate

democrático, escoitando e respetando todas as opinións diversas en torno aos temas tratados, tanto de parte do profesorado como do alumnado.

@font-face
{font-family:"Cambria Math";
panose-1:2 4 5 3 5 4 6 3 2 4;
mso-font-charset:0;
mso-generic-font-family:roman;
mso-font-pitch:variable;
mso-font-signature:-536870145 1107305727 0 0 415 0;}p.MsoNormal, li.MsoNormal, div.MsoNormal
{mso-style-unhide:no;
mso-style-qformat:yes;
mso-style-parent:"";
margin:0cm;
mso-pagination:widow-orphan;
font-size:12.0pt;
font-family:"Times New Roman",serif;
mso-fareast-font-family:"Times New Roman";}.MsoChpDefault
{mso-style-type:export-only;
mso-default-props:yes;
font-family:"Calibri",sans-serif;
mso-ascii-font-family:Calibri;
mso-ascii-theme-font:minor-latin;
mso-fareast-font-family:Calibri;
mso-fareast-theme-font:minor-latin;
mso-hansi-font-family:Calibri;
mso-hansi-theme-font:minor-latin;
mso-bidi-font-family:"Times New Roman";
mso-bidi-theme-font:minor-bidi;
mso-fareast-language:EN-US;}div.WordSection1
{page:WordSection1;}

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías